

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इन्सपेक्सन समूह, चौथो तह, अ.हे.ब./कोल्ड चैन

असिस्टेन्ट वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा: यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार दुई चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण: लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क २०० :

द्वितीय चरण: अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क -: ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण: लिखित परीक्षा

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या अङ्कभार	समय
प्रथम	सेवा सम्बन्धित	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	Section A: २० प्रश्न x २ अङ्क = ४० अङ्क Section B: २० प्रश्न x २ अङ्क = ४० अङ्क Section C: १० प्रश्न x २ अङ्क = २० अङ्क	४५ मिनेट
द्वितीय	कार्य-ज्ञान (Job based- knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	Section A: २ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क ४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क Section B: २ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क ४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क Section C: ४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट

द्वितीय चरण: अन्तर्वार्ता

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा सामान्यतया पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ, सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजीमध्ये कुनै एक मात्र भाषा हुनेछ । विषयवस्तुका आधारमा कुनै खण्डको नेपाली वा अङ्ग्रेजी भाषा प्रयोग गर्ने वा विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषासमेत प्रयोग गर्न सकिने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ । दुवै पत्रको लिखित परीक्षा एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिनमा लिन सकिनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तरबापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर, उत्तर नदिएमा त्यसबापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा OMR उत्तरपुस्तिका प्रयोग भएकोमा निर्देशित स्थानमा निर्देशन बमोजिम Bubble लगाउने र OMR बाहेकको उत्तरपुस्तिका प्रयोग भएकोमा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी Capital letters: A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ । Small letters: a, b, c, d मा लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए त्यस्तो उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) वा कुनै पनि प्रकारको विद्युतीय उपकरण साथमा राख्न वा प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अङ्कको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्न हुने पत्रमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ । एउटै उत्तरपुस्तिकामा एक भन्दा बढी खण्डको उत्तर लेखेमा सम्बन्धित खण्ड बाहेक अन्य खण्डको उत्तर परीक्षण गरिने छैन ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार परीक्षा योजना वा सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइएअनुसार हुनेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३(तीन) महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरण (First Phase) अन्तर्गत प्रथम पत्रको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराउन सकिने छ ।
- प्रथम चरणको दुवै पत्रको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।

पाठ्यक्रम लागू मिति: २०८१/१०/२४

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश ,विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इन्सपेक्सन समूह, चौथो तह, अ.हे.ब./कोल्ड चेन
असिस्टेन्ट वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम र द्वितीय पत्र

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based knowledge)

खण्ड (Section) (A)

1. Anatomy and Physiology

- 1.1. Digestive system
- 1.2. Respiratory system
- 1.3. Cardiovascular system
- 1.4. Reproductive system
- 1.5. Endocrine system
- 1.6. Nervous system
- 1.7. Skeletal system
- 1.8. Sense organ system

2. Health Education and Community Diagnosis

- 2.1. Health Education
 - 2.1.1. Health Education, importance and method
 - 2.1.2. Communication & barrier of communication
 - 2.1.3. Learning process
 - 2.1.4. Leadership
- 2.2. School Health
 - 2.2.1. Purpose of School Health Program
 - 2.2.2. Activities of School Health Program.
- 2.3. Community Diagnosis
 - 2.3.1. Importance and methods of community diagnosis
- 2.4. Community Development
 - 2.4.1. Objective
 - 2.4.2. Methods of community development

3. Community Health

- 3.1. Epidemiology
 - 3.1.1. Definition and Scope of Epidemiology
 - 3.1.2. Vital statistics
 - 3.1.3. Epidemiological investigation
 - 3.1.4. Disease prevention
 - 3.1.5. Basic principle of disease transmission
 - 3.1.6. Immunity
- 3.2. Environmental sanitation
 - 3.2.1. Introduction and Scope of environmental sanitation
 - 3.2.2. Water (Source, Water purification)
 - 3.2.3. Excreta disposal and faecal borne disease
 - 3.2.4. Solid waste method of termination
 - 3.2.5. Disposal of waste water
 - 3.2.6. Health & Disease spectrum
 - 3.2.7. Food sanitation

4. First Aid and Basic Medical Procedures

- 4.1. First Aid
 - 4.1.1. First aid: Shock, Bleeding, burn/scalds, fracture, Ear, Throat, Nose and Eye injuries, Poisoning, Snake bite, Insect bite and Animal bite, heat stroke, and Frost bite

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश ,विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इन्सपेक्सन समूह, चौथो तह, अ.हे.ब./कोल्ड चेन
असिस्टेन्ट वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 4.1.2. First aid treatment of electrical injury
- 4.1.3. Drowning, Choking, Febrile seizures and convulsion
- 4.2. Basic Medical Procedures
 - 4.2.1. Vital signs
 - 4.2.2. Bandage (Importance, types & application)
 - 4.2.3. Techniques of administering injections
 - 4.2.4. Sterilization process, importance, type and methods
5. **Vector Borne Disease (VBDs)**
 - 5.1. History and Epidemiology of VBDs - Mode of transmission, causative agent, host, vector and environment, Life cycle of vectors and parasites/viruses
 - 5.2. Rationale and Tools and techniques for the Prevention and control of VBDs
 - 5.3. Clinical features, Diagnosis and Case Management of VBDs
 - 5.4. Nepal's National Goal, objectives, prevention and control strategies, approaches, methods and activities, National Treatment Protocol of VBDs; Trends of transmission, geographical distribution, epidemiological situation
6. **Maternal and Child Health, Family Planning and Nutrition**
 - 6.1. Maternal and Child Health
 - 6.1.1. Antenatal care, Physiological change during pregnancy, Danger signs, High risk group (mother), Delivery care
 - 6.1.2. Growth and development of baby, Milestone development
 - 6.1.3. Definition, causes, signs symptoms and management of Acute Respiratory Infection (ARI), Diarrheal Diseases
 - 6.1.4. Six killer disease (Tuberculosis, Tetanus, Polio, Pertussis, Diphtheria, Measles)
 - 6.2. Family Planning
 - 6.2.1. Population education
 - 6.2.2. Family planning methods - Temporary and Permanent methods
 - 6.3. Nutrition
 - 6.3.1. Source of nutrients
 - 6.3.2. Nutritional status measurements
 - 6.3.3. Breast feeding, Weaning and supplementary foods
 - 6.3.4. PEM (Protein Energy malnutrition) sign/symptoms, prevention and treatment
 - 6.3.5. Vitamins, Minerals, sources, deficiency disease, sign/symptom of deficiency disease and management
7. Introduction to Vaccine Management
 - 7.1. Overview of immunization and vaccine management, Importance of vaccines in public health
 - 7.2. Vaccine Types and Storage, Types of vaccines (live attenuated, inactivated, mRNA, etc.), Vaccine composition and mechanisms of action, Cold chain logistics and vaccine storage requirements, Vaccine shelf life and expiration management
 - 7.3. Vaccine Supply Chain Management, Procurement and supply chain fundamentals, Forecasting vaccine needs, Distribution strategies for urban and rural settings, Handling vaccine shortages and surpluses
 - 7.4. Vaccine Administration and Recordkeeping, Standard operating procedures (SOPs) for administration, managing vaccination schedules, Digital tools for vaccine tracking and recordkeeping, Adverse event monitoring and reporting
 - 7.5. Quality Assurance and Safety, Ensuring vaccine potency through proper handling
 - 7.6. Quality control in vaccine production and delivery, Managing vaccine recalls and disposal
 - 7.7. Regulatory and Ethical Considerations, Vaccine licensing and approval processes, Ethical concerns in vaccine development and distribution
 - 7.8. Legal frameworks for vaccine management

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश ,विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इन्सपेक्सन समूह, चौथो तह, अ.हे.ब./कोल्ड चेन असिस्टेन्ट वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 7.9. Public Health Campaigns and Communication, designing effective immunization campaigns, Addressing vaccine hesitancy and misinformation
- 7.10. Community engagement strategies
- 7.11. Monitoring and Evaluation, Assessing vaccination coverage, Data collection and analysis tools, Reporting systems for immunization programs
- 7.12. Emergency Preparedness and Response, Planning for disease outbreaks and pandemic, Rapid vaccine deployment strategies

खण्ड (Section) (B)

8. Microbiology, Communicable and Non-communicable Diseases

8.1. Microbiology

8.1.1. Micro-organisms (Bacteria, virus, parasites fungus, protozoa, helminthes)

8.2. Communicable disease, causes, clinical features, treatment, complication and prevention of:

8.2.1. Amoebic, bacillary, dysentery, giardiasis

8.2.2. Cholera, Tuberculosis, Malaria

8.2.3. Parasitic diseases

8.2.4. Vaccine preventable diseases.

8.2.5. Viral disease (AIDS, Chicken pox, measles, influenza and common cold, mumps, Rabies, infective, hepatitis, poliomyelitis, trachoma)

8.2.6. Leprosy, pertussis, tetanus, gastro-enteritis

8.2.7. Enteric fever, diphtheria, syphilis, gonorrhoea

9. Medicine

9.1. History taking/physical examination

9.2. Causes, signs and symptoms, type, prevention, treatment, complication and investigation of:

9.2.1. Deficiency diseases : Anemia, Protein Energy Malnutrition (PEM), Vitamin deficiency disease

9.2.2. Digestive System

9.2.2.1. Gastritis, peptic ulcer, cholecystitis

9.2.2.2. Appendicitis

9.2.2.3. Dysentery

9.2.2.4. Gastroenteritis

9.2.3. Respiratory system

9.2.3.1. Common cold

9.2.3.2. Tonsillitis

9.2.3.3. Pharyngitis

9.2.3.4. Rhinitis

9.2.3.5. Sinusitis

9.2.3.6. Bronchitis

9.2.4. Cardiovascular System

9.2.4.1. Hypertension

9.2.4.2. Rheumatic fever

9.2.5. Genito Urinary System

9.2.5.1. Renal Colic

9.2.5.2. Urinary Tract Infection (UTI)

9.2.6. Endocrine System

9.2.6.1. Diabetes

9.2.6.2. Hypothyroidism

9.2.6.3. Hyperthyroidism

9.2.7. Nervous System

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश ,विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इन्सपेक्सन समूह, चौथो तह, अ.हे.ब./कोल्ड चेन
असिस्टेन्ट वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

9.2.7.1. CVA (Cerebrovascular Accident)

9.2.7.2. Convulsion

9.2.7.3. Meningitis

9.2.7.4. Unconsciousness

9.2.8. Skin Problems

9.2.8.1. Scabies

9.2.8.2. Ringworm

9.2.8.3. Impetigo

9.2.8.4. Eczema

9.2.8.5. Allergies

10. Surgery

10.1. Definition Clinical Features and appropriate treatment of:

10.1.1. Boils, Carbuncles, Ulcer, Hemorrhoids

10.1.2. Wound, Burn and scalds

10.1.3. Fracture, Dislocation and sprain

10.1.4. Head and spinal cord injuries

10.1.5. Bleeding

10.1.6. Foreign body in eye, ear, nose and throat

10.1.7. Conjunctivitis, iritis, trachoma, cataract, sty, otitis externa

10.1.8. Common diseases of oral cavity

10.1.9. Acute abdomen

10.1.10. Intestinal obstruction

10.1.11. Hydrocele

10.1.12. Hernia

10.1.13. Tumor

11. Pharmacy and Pharmacology

11.1. Pharmacy

11.1.1. Terminology used in pharmacy

11.1.2. Simple pharmaceutical calculation according to Indian pharmacopoeia (IP) and British pharmacopoeia (BP) and formularies

11.1.3. Inventory management

11.1.4. Dispensing

11.2. Pharmacology

11.2.1. Terms used in pharmacology

11.2.2. Types of Antibiotics, mechanism of action, uses, side effects

11.2.3. Action, use, dose, general side effects and contradiction of the drugs used in Digestive and Respiratory systems

11.2.4. Condition

11.2.4.1. Pain, Fever, Inflammation

11.2.4.2. Locally used preparations

11.2.4.3. Antihypertensive drugs

11.2.4.4. Nutritional Supplementary Drugs

11.2.4.5. Vaccines

11.2.4.6. Hormones

11.2.4.7. Oral rehydration therapy

11.2.4.8. Parental solution

12. Health Culture and Communication

12.1. Changes, process and barrier of changes in community

प्रदेश लोक सेवा आयोग

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इन्सपेक्सन समूह, चौथो तह, अ.हे.ब./कोल्ड चेन असिस्टेन्ट वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

12.2. Traditional belief and health related taboos

12.3. Traditional medicine practice in Nepal

12.4. Health and disease spectrum

13. **Health Management**

13.1. Health care system in Nepal

13.2. Job Description of Auxiliary health Worker (AHW) and Auxiliary Nurse Midwife (ANM)

13.3. Primary Health Care (PHC): definition and components

13.4. Job description of malaria inspector /Vector control Assistant / Malaria Assistant / Cold chain Assistant

13.5. Management of:

13.5.1. Health posts, Clinics, Health Camps

13.5.2. In service Training

13.5.3. Inventory, Chart and Diagram

13.5.4. Problem solving, Meeting, Leaves, Recording and reporting

13.5.5. Supervision and monitoring

खण्ड (Section) (C)

14. नेपालको संविधानको भाग १ देखि ५ र भाग १३ देखि २२ सम्म तथा अनुसूचीहरू

15. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९ (कोशी प्रदेश) सम्बन्धी सामान्य जानकारी

16. प्रदेश निजामती सेवा नियमावली, २०८१ (कोशी प्रदेश) सम्बन्धी सामान्य जानकारी

17. स्थानीय सरकारी सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८० (कोशी प्रदेश) सम्बन्धी सामान्य जानकारी

18. प्रदेश सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७६ (कोशी प्रदेश) सम्बन्धी सामान्य जानकारी

19. प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६ (कोशी प्रदेश) सम्बन्धी सामान्य जानकारी

20. प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७८ (कोशी प्रदेश) को परिच्छेद १ र परिच्छेद ६ सम्बन्धी जानकारी

21. कोशी प्रदेशको योजनावद्ध विकास तथा चालु आवधिक योजनासम्बन्धी सामान्य जानकारी

22. सेवा समूहको पदको कार्यसँग सम्बद्ध प्रचलित कानूनी व्यवस्था बारे सामान्य जानकारी